

Paweł Antkowiak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wyniki badań ankietowych prowadzonych
w szkołach gimnazjalnych północno-wschodniej Wielkopolski

Wprowadzenie

W trakcie prac powiatowych rad gospodarczych oraz na posiedzeniach Subregionalnej Komisji Dialogu Społeczno-Gospodarczego wielokrotnie pojawiał się temat edukacji – w różnych kontekstach oraz z różnym nasileniem. Jednocześnie podkreślano, że głos młodego pokolenia jest bardzo ważny i członkowie tego rodzaju gremiów powinni go wysłuchać. Stąd też uczestnicy spotkań uznali, że należałoby zbadać opinię młodego pokolenia na temat sytuacji społeczno-gospodarczej w miejscu ich zamieszkania, ze szczególnym uwzględnieniem perspektyw edukacyjnych i zawodowych. Pojawił się więc pomysł na przeprowadzenie badań ankietowych wśród młodzieży gimnazjalnej na terenie całego subregionu konińskiego. Zdaniem pomysłodawców przeprowadzenia badań opinia młodego pokolenia może się różnić od tej przedstawianej przez członków rad gospodarczych i wspomnianej komisji. Zasadniczym celem prowadzonych badań ankietowych było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: Jaka jest rzeczywista ocena sytuacji społeczno-gospodarczej oraz perspektyw edukacyjnych i zawodowych w subregionie konińskim wśród młodzieży szkół gimnazjalnych? Zanim jednak przedstawione zostaną wyniki prowadzonych badań warto przyjrzeć się jego założeniom oraz strukturze, a także scharakteryzować grupę respondentów.

Założenia i struktura przeprowadzonego badania oraz charakterystyka badanej grupy młodzieży gimnazjalnej

W trakcie przygotowań do przeprowadzenia badań ankietowych najistotniejsze do rozstrzygnięcia były dwie kwestie. Po pierwsze należało dokonać wyboru grupy docelowej, w której prowadzone miały być badania ankietowe; po drugie określić szczegółowy przedmiot badania i przygotować stosowny formularz ankiety.

W toku rozważań uznano, że zasadne będzie przeprowadzenie badania ankietowego w trzecich klasach szkół gimnazjalnych. Decyzja ta motywowana była przede wszystkim tym, że uczniowie tych klas są w momencie życia, w którym za chwilę podejmować będą najważniejsze decyzje, w większości przypadków rzutujące później na ich dalszy rozwój edukacyjny oraz zawodowy. Jest to moment, w którym decydować będą o wyborze szkoły ponagimnazjalnej, profilując tym samym swoją ścieżkę edukacyjną. W dłuższej perspektywie część z nich będzie również decydować o wyborze kierunku studiów, a w konsekwencji o wyborze zawodu. Podsumowując, w badaniu zastosowano celowy dobór próby badawczej¹.

Z uwagi na ograniczony czas należało także dokonać wyboru poszczególnych szkół, które miałyby wziąć udział w badaniu. Ustalono, że badanie powinno zostać przeprowadzone w dwóch gimnazjach w każdym z siedmiu powiatów biorących udział w projekcie „Bądź gotowy na zmianę”, czyli gnieźnieńskim, kolskim, konińskim, mieście Koninie, słupeckim, tureckim oraz wrzesińskim. Z uwagi na fakt, że spotkania rady gospodarczej powiatu konińskiego oraz rady gospodarczej miasta Konina odbywały się wspólnie² uznano, że prowadzone na tym terenie badanie powinno zostać przeprowadzone łącznie dla powiatu ziemskiego i miasta na prawach powiatu. W tym celu zastosowano losowy dobór próby badawczej³ i skorzystano z elektronicznej

¹ Dobór celowy polega na szukaniu osób, które ze względu na swoją wiedzę i doświadczenie mogą udzielić informacji niezbędnych, aby znaleźć odpowiedź na pytania badawcze. Dlatego precyzyjne określenie przedmiotu i celów projektu ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego określenia kryteriów doboru respondentów (Dobór respondentów w badaniach jakościowych, <http://www.pentor.pl/17566.xml>, z dnia 31.07.2011 r.).

² Był to efekt postulatów zgłaszanych przez samych członków tych gremiów. Twierdzili oni, słusznie jak się wydaje, że trudno jest oddzielić miasto Konin od powiatu konińskiego.

³ Dobór losowy polega na tym, że każda jednostka zbiorowości generalnej ma jednakową szansę dostania się do próby. Zob. A. Chodubski, Wstęp do badań politologicznych, Gdańsk 2008, s. 114-132; por. A. Łuszczynski, Podstawy metodologiczne badań politologicznych, Rzeszów 2005, s. 34-75. Więcej na ten temat: W. Ostasiewicz, Badania statystyczne, Warszawa 2011.

wyszukiwarki placówek szkolnych funkcjonującej w ramach Centrum Informatycznego Edukacji⁴.

W efekcie więc w całym badaniu zastosowano celowo-losowy dobór próby badawczej, a więc początkowo celowo dokonano wyboru grupy docelowej, a następnie losowo wyboru konkretnych szkół do udziału w badaniu ankietowym. Dokonano wyboru dwunastu placówek szkolnych:

- powiat gnieźnieński:
  - Gimnazjum Nr 1 im. Zjazdu Gnieźnieńskiego, ul. Św. Jana 2a, 62-200 Gniezno;
  - Gimnazjum im. Adama Borysa, ul. Poznańska 47, 62-230 Witkowo;
- powiat kolski:
  - Gimnazjum Nr 3 w Kole im. Jana Pawła II, ul. Poniatowskiego 22, 62-600 Koło;
  - Gimnazjum w Babiaku im. Konstytucji 3 maja, ul. Poznańska 22a, 62-620 Babiak;
- powiat koniński i miasto Konin:
  - Gimnazjum Nr 1 im. Jana Pawła II, ul. Benesza 2, 62-500 Konin;
  - Gimnazjum Nr 2 im. Polskich Alpinistów, ul. Turkusowa 1a, 62-504 Konin;
- powiat słupecki:
  - Gimnazjum im. Janusza Korczaka w Strzałkowie, ul. Ostrowska 8b, 62-420 Strzałkowo;
  - Gimnazjum im. Polskich Olimpijczyków, ul. Szkolna 4, 62-402 Ostrowite;
- powiat turecki:
  - Gimnazjum w Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Brudzewie, ul. Powstańców Wielkopolskich 35, 62-720 Brudzew;
  - Gimnazjum im. Powstańców 1863 r., ul. Nortowska 1, 62-740 Tuliszków;
- powiat wrzesiński:
  - Gimnazjum Nr 1 im. Mikołaja Kopernika we Wrześni, ul. Kosynierów 32, 62-300 Września;
  - Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego w Miłosławiu, ul. Poznańska 1a, 62-320 Miłosław⁵.

Ankieta rozdawana była uczniom trzecich klas na zajęciach, we wskazanych wyżej placówkach w ścisłej współpracy z dyrekcją szkoły⁶. Łącznie w całym badaniu zebrano 1 021 kompletnie wypełnionych arkuszy ankiet⁷. W poszczególnych powiatach sytuacja wyglądała następująco:

- powiat gnieźnieński – 304 – 29,77%;
- powiat kolski – 79 – 7,74%;
- powiat koniński i miasto Konin – 177 – 17,34%;
- powiat słupecki – 171 – 16,75%;
- powiat turecki – 114 – 11,16%;
- powiat wrzesiński – 176 – 17,24%⁸.

⁴ <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/wyszukiwarka.html>, 26.03.2013 r.

⁵ Należy dodać, że zdarzyły się placówki, które wylosowano, ale nie uzyskano zgody na przeprowadzenie badań. W tej sytuacji losowano kolejną szkołę. Taka sytuacja miała miejsce trzykrotnie.

⁶ Autor badania pragnie bardzo serdecznie podziękować za okazaną życzliwość i pomoc dyrektorom placówek, w których prowadzone były badania. Bez ich wsparcia i chęci współpracy realizacja zamierzonego celu badawczego byłaby niemożliwa.

⁷ Należy podkreślić, że w rzeczywistości zebrano 1 043 ankiety, jednak ze względu na niekompletność 22 formularzy ankiety (zostały one wypełnione częściowo lub też w ogóle nie wypełnione) pod uwagę brano jedynie kompletne ankiety w liczbie 1 021.

⁸ Liczba zebranych ankiet w poszczególnych powiatach nie wynika z celowego działania autora badań, lecz z losowania poszczególnych placówek. Otóż ilość klas trzecich oraz ich liczebność w efekcie dały taki wynik procentowy.

Badanie przeprowadzone zostało metodą sondażową, przy wykorzystaniu technik ankietowania⁹. Narzędziem natomiast był anonimowy kwestionariusz ankiety¹⁰. Ankieta składała się z 30 pytań, z czego:

- pytania od 1 do 26 to pytania merytoryczne, w tym:
  - 21 pytań zamkniętych, z tym, że w trzech z nich respondent miał możliwość wpisania własnej odpowiedzi spoza zaproponowanego katalogu wariantów;
  - 5 pytań otwartych;
- pytania od 27 do 30 to tzw. pytania metryczkowe, w których zapytano o wiek, płeć, główne źródło utrzymania rodziny oraz najwyższe wykształcenie w rodzinie.

W badaniu tym zapytano o najbardziej elementarne zagadnienia dotyczące regionu ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i rozwoju zawodowego, w tym o:

- ocenę możliwości rozwoju gospodarczego (tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje, rozbudowa przemysłu i rozwój różnorodnych usług dla mieszkańców);
- atrakcyjność turystyczną;
- atrakcyjność kulturalną i rozrywkową, w szczególności dla młodych ludzi;
- ocenę władz lokalnych (wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów, rad gmin i radę powiatu) w kwestii rozwoju gospodarczego;
- ocenę działania władz lokalnych (wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów, rad gmin i radę powiatu) w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego;
- ocenę działania organizacji społecznych (fundacji, stowarzyszeń) w kwestii rozwoju gospodarczego całego regionu;
- ocenę działania organizacji społecznych (fundacji, stowarzyszeń) w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego całego regionu;
- ocenę działania prywatnych firm (dużych i małych) w kwestii rozwoju gospodarczego całego regionu;
- ocenę działania prywatnych firm (dużych i małych) w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego całego regionu;
- opinię na temat dotychczasowej współpracy władz lokalnych, organizacji społecznych i prywatnych firm na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego;
- opinię na temat konieczności nawiązania współpracy władz lokalnych, organizacji społecznych i prywatnych firm na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego;
- poziom kształcenia w gimnazjum i perspektywy dostania się do dobrej szkoły średniej, na wybrane studia oraz możliwość zdobycia pracy po zakończeniu edukacji;

⁹ Należy powiedzieć, że badanie nie jest reprezentatywne dla całego środowiska młodzieży gimnazjalnej, bowiem dobór próby badawczej był celowy. Wyników tych nie można zatem odnosić do całej populacji uczniów trzecich klas gimnazjum w regionie północno-wschodniej Wielkopolski. Charakter prowadzonego badania pozwala jednak na wyciąganie generalnych wniosków dotyczących oceny możliwości edukacyjnych i zawodowych w subregionie konińskim.

¹⁰ Ankieta jest jednym z typów wywiadu pisemnego, gdzie odpowiednio skategoryzowany kwestionariusz, nazywany ankietą, wypełnia respondent (A. Chodubski, Wstęp do badań politologicznych, Gdańsk 1995, s. 91). Ankieta polega na rozprowadzaniu (w różny sposób, przez kontakt z badanymi w trakcie rozdawania ankiet, przez ankieterów, przez prasę, pocztę itp.) kwestionariusza ankiety i później, po wypełnieniu go przez badanego, zebrania (w różny sposób techniczny) tych kwestionariuszy. Technika kwestionariusza ankiety polega na zadawaniu pytań w celu uzyskania odpowiedzi na temat badanego przedmiotu. Pytania w kwestionariuszu mogą być pytaniami otwartymi lub zamkniętymi. Pytania otwarte zakładają, że możliwa jest na nie dowolna odpowiedź. W przypadku pytań zamkniętych badany wskazuje odpowiedź spośród kilku podanych w kwestionariuszu. Stosuje się również pytania półotwarte, w których przygotowano są z góry warianty odpowiedzi oraz pozostawiona jest pewna swoboda respondentom, która np. umożliwi im uzasadnienie swojej odpowiedzi. Inną grupę pytań w ankiecie stanowią pytania odnoszące się do osoby badanego (pytania metryczkowe). Wśród nich występują pytania o wiek, płeć czy stopień wykształcenia (J. Wóź, Socjologia dla prawników i politologów, Warszawa 2000, s. 165). Więcej na temat prowadzenia badań empirycznych: J. Sztumski, Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 1999; K. Latyńska, A. P. Wejland (red.), Wywiad kwestionariuszowy. Analizy teoretyczne i badania empiryczne, Wrocław 1983; S. Nowak, Metodologia badań socjologicznych, Warszawa 1970.

- przedmioty, które powinny dominować w programie nauczania w kontekście przyszłego zatrudnienia;
- plany edukacyjne po zakończeniu kształcenia w gimnazjum;
- możliwość lub brak możliwości kontynuowania nauki w powiecie na preferowanym przez siebie profilu czy specjalności, włącznie ze wskazaniem tego profilu;
- plany dotyczące podjęcia studiów z uwzględnieniem własnego powiatu oraz preferowanego kierunku studiów;
- zawody, które gwarantować będą za kilka lat zatrudnienie;
- oczekiwane dochody w pierwszej pracy w życiu;
- kwestie pozostania w powiecie na stałe lub ewentualny wyjazd w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia;
- motywy, dla których respondent byłby skłonny pozostać w macierzystym powiecie;
- pomysły na zmianę w regionie, które sprawią, że stanie się on atrakcyjny dla ludzi młodych;
- sprawy, o które nie pytano, a były istotne z punktu widzenia tego badania.

Zanim przedstawione zostaną wyniki przeprowadzonego badania należy scharakteryzować badaną grupę respondentów. Jak już była o tym mowa wcześniej w badaniu wzięły udział 1 043 osoby, z czego na potrzeby niniejszego opracowania wzięto pod uwagę 1 021 prawidłowo wypełnionych ankiet.

Wśród ankietowanych dominowały kobiety (54,75%), mieszkańcy miasta (55,63%), których rodzice pracują na etacie (60,53%) i legitymują się wykształceniem średnim (36,43%) lub wyższym (35,26%). Szczegółową charakterystykę badanej grupy uczniów szkół gimnazjalnych zawiera tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka badanej grupy uczniów szkół gimnazjalnych

Płeć			
kobieta		mężczyzna	
54,75%		45,25%	
Miejsce zamieszkania			
miasto		wieś	
55,63%		44,37%	
Główne źródło utrzymania rodziny (rodziców)			
praca na etacie	własna firma	gospodarstwo rolne	pomoc społeczna (zasiłki)
60,53%	21,25%	11,85%	6,37%
Najwyższe wykształcenie w rodzinie (jednego lub obojga rodziców)			
podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe
3,53%	24,78%	36,43	35,26%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

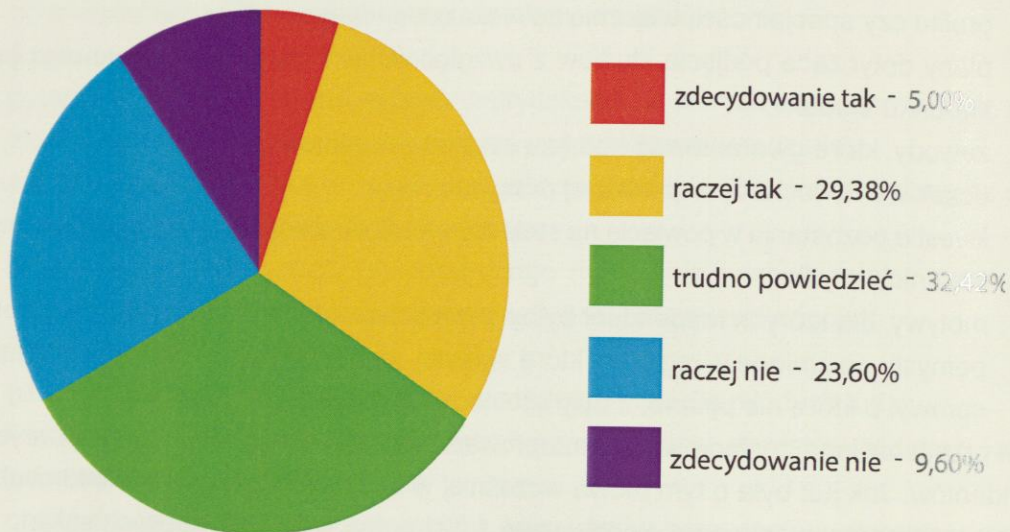
Wyniki przeprowadzonego badania

Pytanie pierwsze brzmiało: Czy Twoim zdaniem powiat X¹¹ jest regionem o korzystnych możliwościach rozwoju gospodarczego (tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje, rozbudowa przemysłu i rozwój różnorodnych usług dla mieszkańców)? Odpowiedzi uczniów rozkładają się proporcjonalnie, bowiem 1/3 pytanym osób udzieliła odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak, 1/3 trudno powiedzieć i 1/3 raczej nie

11 W tym miejscu występowała nazwa powiatu, w którym prowadzono badanie. W przypadku Konina i powiatu konińskiego odpowiedzi traktowano łącznie.

oraz zdecydowanie nie. Oznacza to, że obraz danego regionu w oczach młodzieży gimnazjalnej jest bardzo niejednoznaczny. Szczegółowe zestawienie odpowiedzi respondentów pokazuje wykres 1.

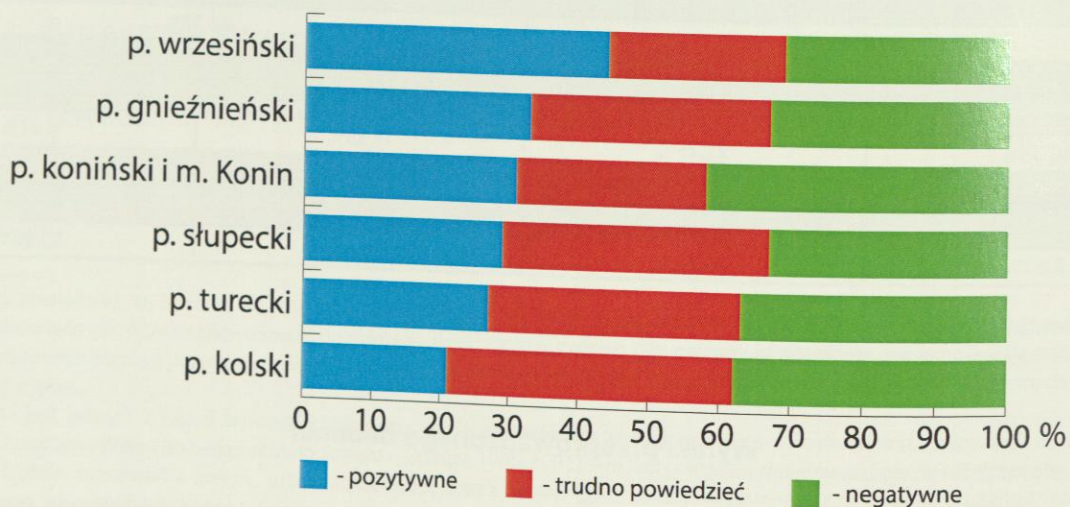
Wykres 1. Odpowiedzi uczniów na pytanie 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Warto również dodać, że najkorzystniej oceniony został powiat wrzesiński oraz gnieźnieński jako te, które posiadają korzystne możliwości rozwoju gospodarczego, najmniej pozytywnych odpowiedzi udzielili uczniowie z powiatu kolskiego i tureckiego. Warto również zaznaczyć, że najwięcej negatywnych opinii odnotowano w powiecie konińskim i mieście Koninie. Szczegółowe zestawienie odpowiedzi respondentów z uwzględnieniem powiatów pokazuje wykres 2.

Wykres 2. Odpowiedzi na pytanie 1 z uwzględnieniem powiatów

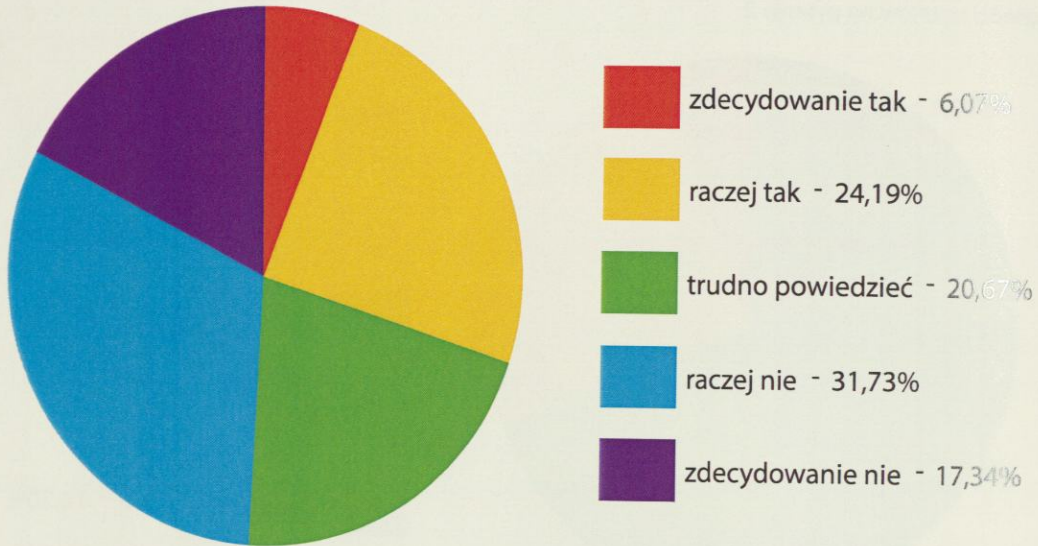
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

* Oceny pozytywne oznaczają sumę odpowiedzi: zdecydowanie tak i raczej tak, a oceny negatywne sumę odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie. Podobnie będzie w przypadku kolejnych pytań.

osób w ich wieku. Co trzecia pytana osoba była odmiennego zdania, a co piąty pytany nie był w stanie określić jasno swojego stanowiska. Odpowiedzi respondentów obrazuje wykres 5.

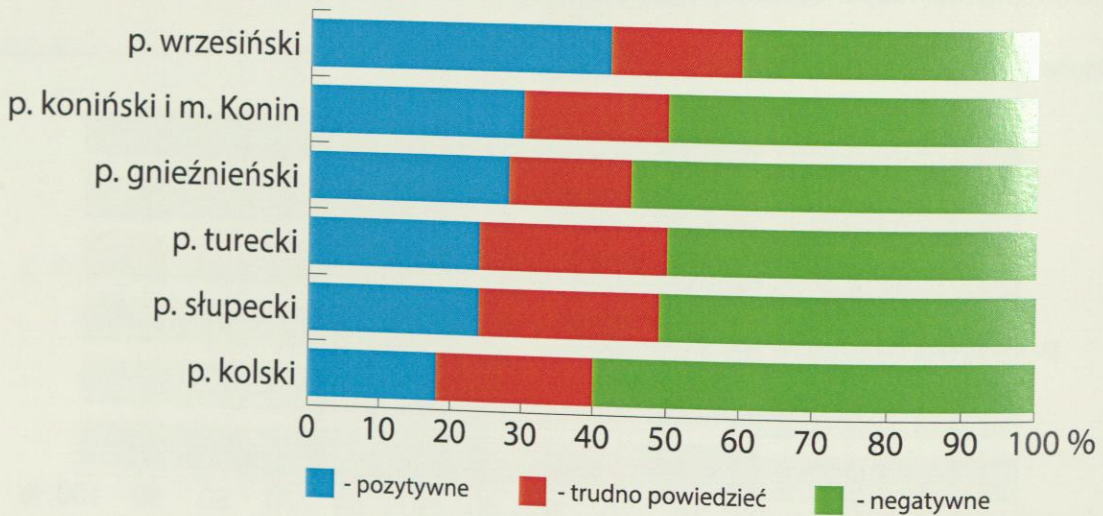
Wykres 5. Odpowiedzi uczniów na pytanie 3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Najkorzystniej spośród wszystkich powiatów oceniono ofertę kulturalną i rozrywkową w powiecie wrzesińskim. Najgorszą opinię wyrazili natomiast uczniowie gimnazjów w powiecie kolskim, co szczegółowo ilustruje wykres 6.

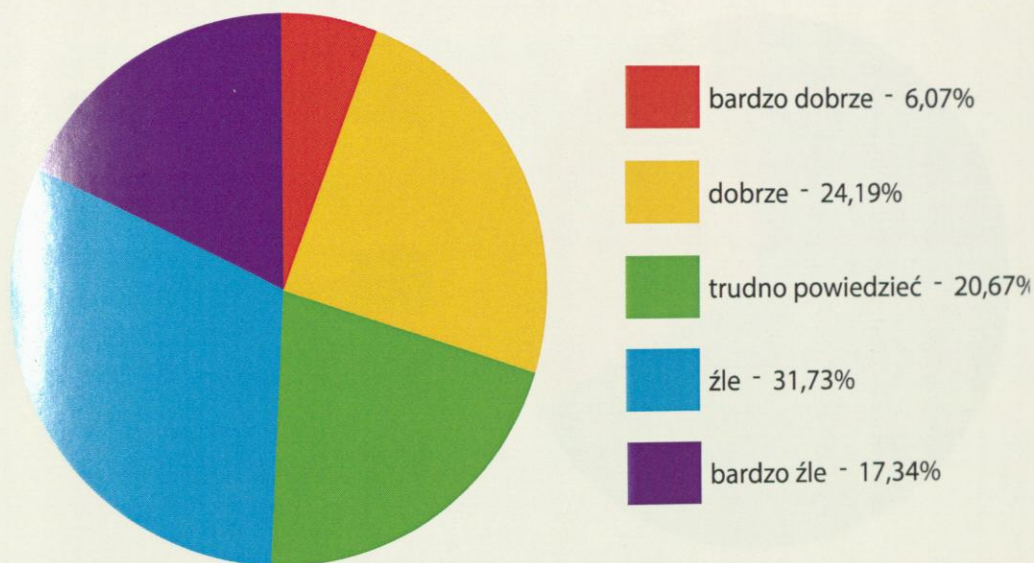
Wykres 6. Odpowiedzi na pytanie 3 z uwzględnieniem powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W czwartym punkcie formularza ankiety zapytano uczniów: Jak oceniasz działania władz lokalnych (wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów, rad gmin i radę powiatu) w powiecie X w kwestii rozwoju gospodarczego całego regionu? Najwięcej uczniów nie potrafiło jasno określić swojego stanowiska, natomiast oceny pozytywne nieznacznie przewyższają oceny negatywne, co ilustruje wykres 7.

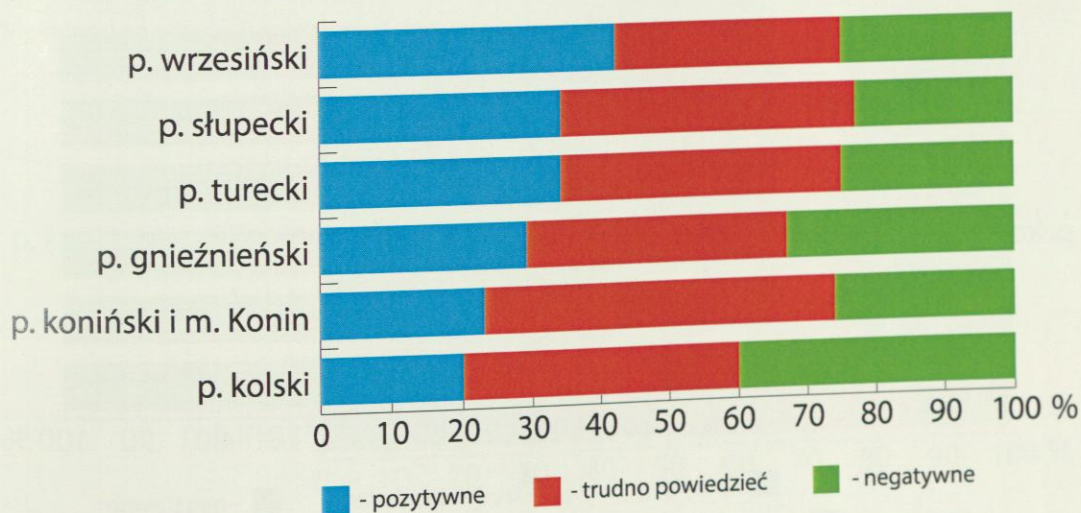
Wykres 7. Odpowiedzi uczniów na pytanie 4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Najkorzystniej spośród wszystkich powiatów oceniono działania władz lokalnych w kwestii rozwoju gospodarczego w powiecie wrzesińskim. Najgorszą opinię o władzach lokalnych wyrazili zaś uczniowie gimnazjów w powiecie kolskim, co ilustruje wykres 8.

Wykres 8. Odpowiedzi na pytanie 4 z uwzględnieniem powiatów

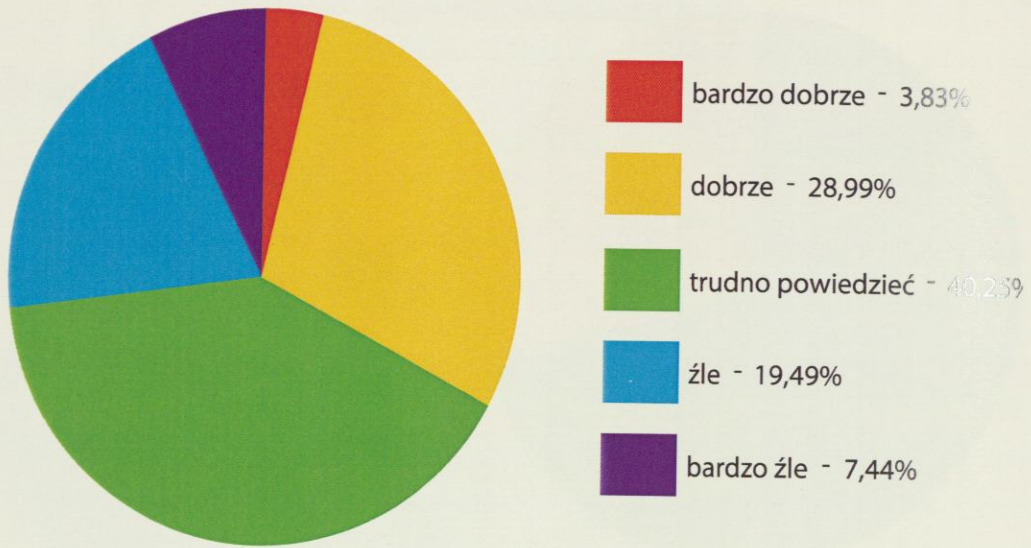

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

* Oceny pozytywne oznaczają sumę odpowiedzi: bardzo dobrze i dobrze, a oceny negatywne sumę odpowiedzi źle i bardzo źle. Podobnie będzie w przypadku kolejnych pytań.

Pytanie piąte brzmiało: Jak oceniasz działania władz lokalnych (wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów, rady gmin i rady powiatu) w powiecie X w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego całego regionu? Najwięcej uczniów nie potrafiło jasno określić swojego stanowiska, natomiast, podobnie jak miało to miejsce w poprzednim pytaniu, oceny pozytywne nieznacznie przewyższają oceny negatywne, co ilustruje wykres 9.

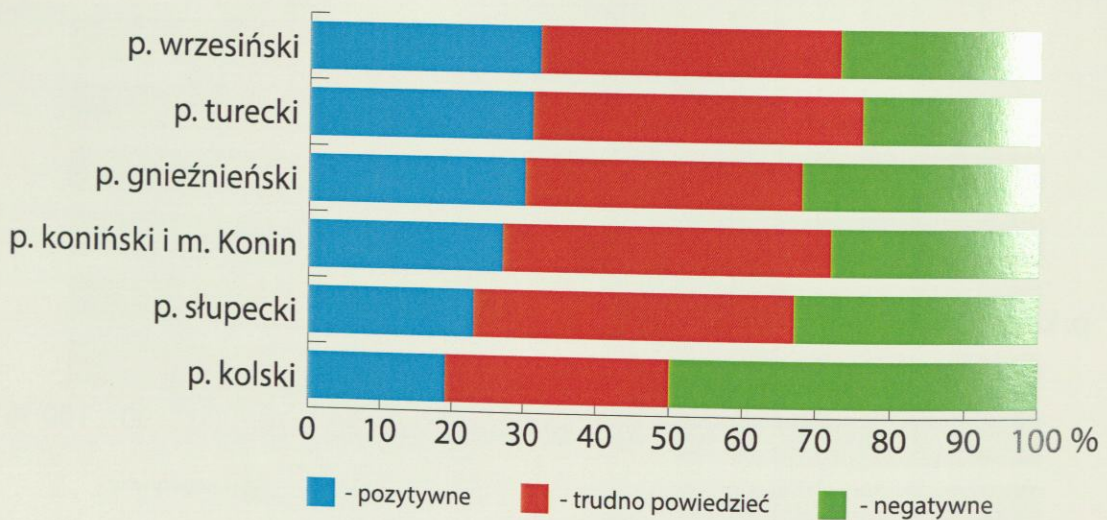
Wykres 9. Odpowiedzi uczniów na pytanie 5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Najkorzystniej spośród wszystkich powiatów oceniono działania władz lokalnych w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego w powiecie wrzesińskim, najgorzej natomiast uczniowie wypowiedzieli się o działaniach władz lokalnych w powiecie kolskim, co ilustruje wykres 10.

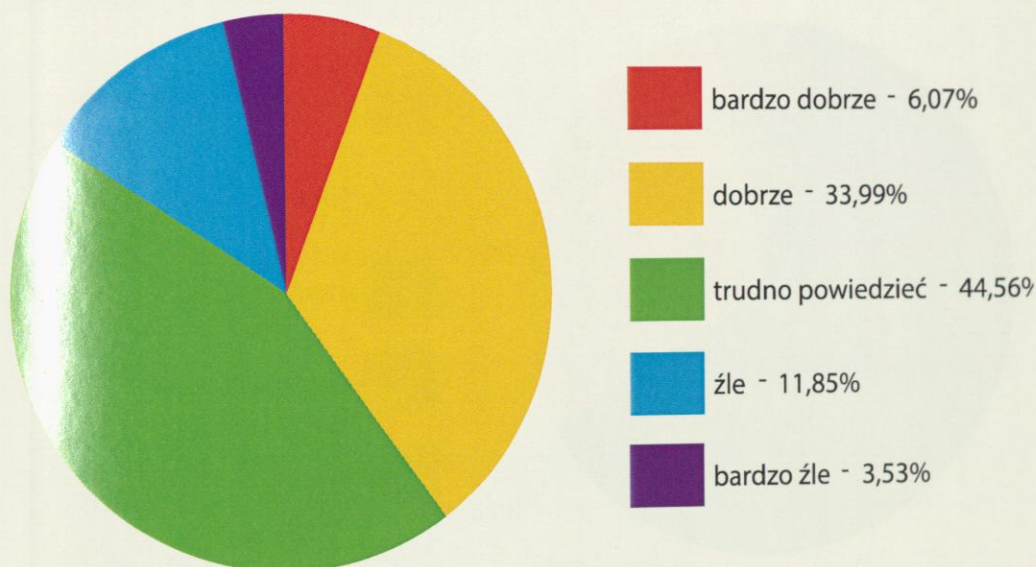
Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie 5 z uwzględnieniem powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W punkcie szóstym zapytano: Jak oceniasz działania organizacji społecznych (fundacji, stowarzyszeń) w powiecie X w kwestii rozwoju gospodarczego całego regionu? Co czwarty pytany pozytywnie ocenił działania organizacji społecznych w kwestii rozwoju gospodarczego, natomiast odpowiedzi negatywne stanowiły nieco ponad 15%, co ilustruje wykres 11.

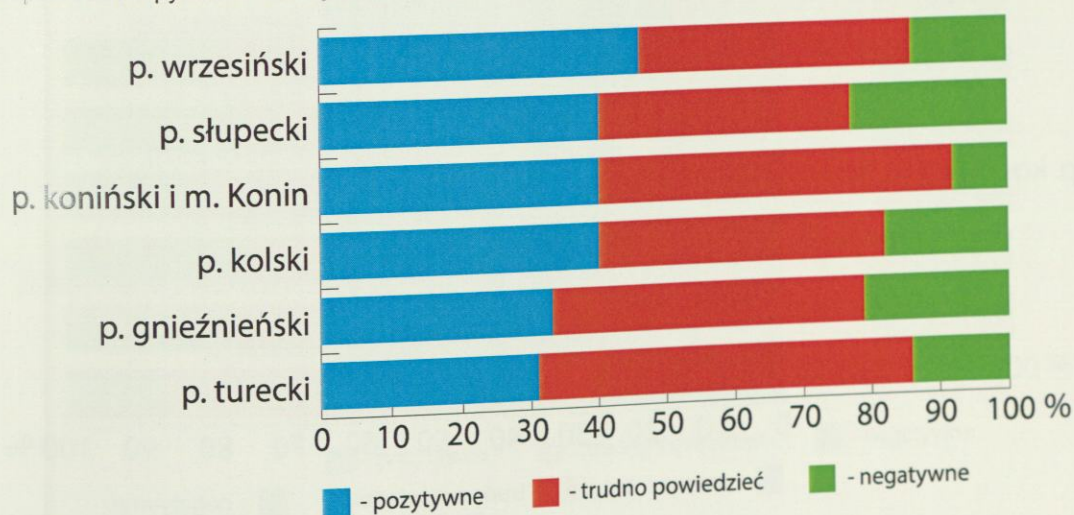
Wykres 11. Odpowiedzi uczniów na pytanie 6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań

Najkorzystniej spośród wszystkich powiatów oceniono działania organizacji społecznych w kwestii rozwoju gospodarczego w powiecie wrzesińskim, najgorzej natomiast uczniowie wypowiedzieli się o działaniach władz lokalnych w powiecie konińskim i mieście Koninie (tu pojawiło się najwięcej odpowiedzi negatywnych), co pokazuje wykres 12.

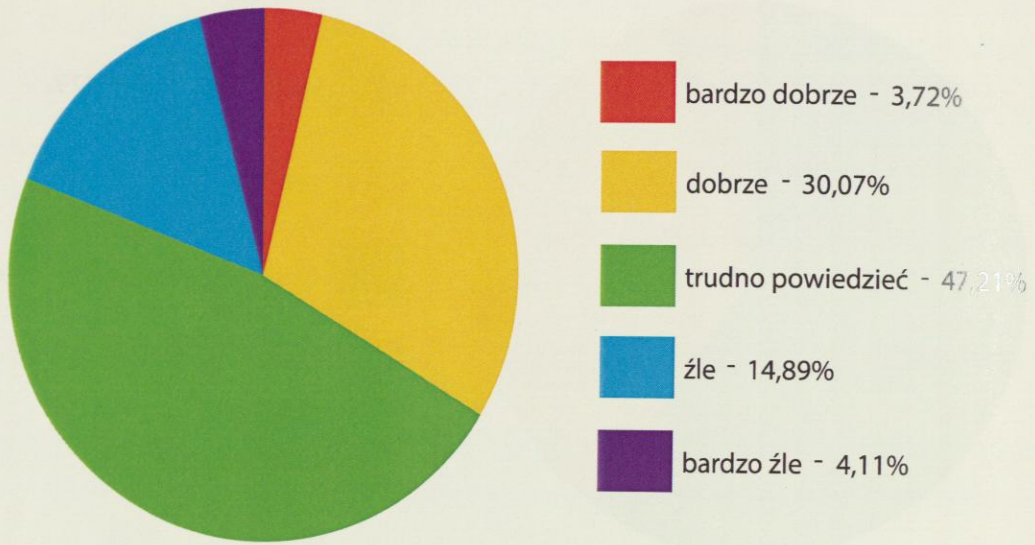
Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie 6 z uwzględnieniem powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Pytanie siódme brzmiało: Jak oceniasz działania organizacji społecznych (fundacji, stowarzyszeń) w powiecie X w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego całego regionu? Co trzeci pytany uczeń gimnazjum udzielił odpowiedzi pozytywnej, natomiast odpowiedzi negatywne stanowiły dokładnie 19%, co ilustruje wykres 13.

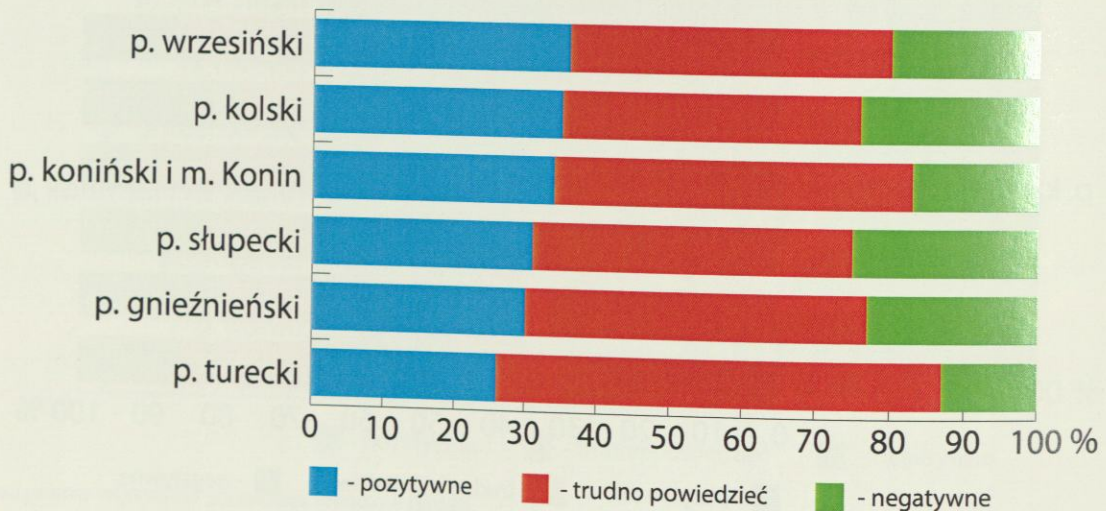
Wykres 13. Odpowiedzi uczniów na pytanie 7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Najkorzystniej spośród wszystkich powiatów oceniono działania organizacji społecznych w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego w powiecie wrzesińskim, najgorzej natomiast uczniowie wypowiedzieli się o działaniach organizacji społecznych w powiecie słupeckim oraz kolskim. Najmniej pozytywnych odpowiedzi odnotowano natomiast w powiecie tureckim, co obrazuje wykres 14.

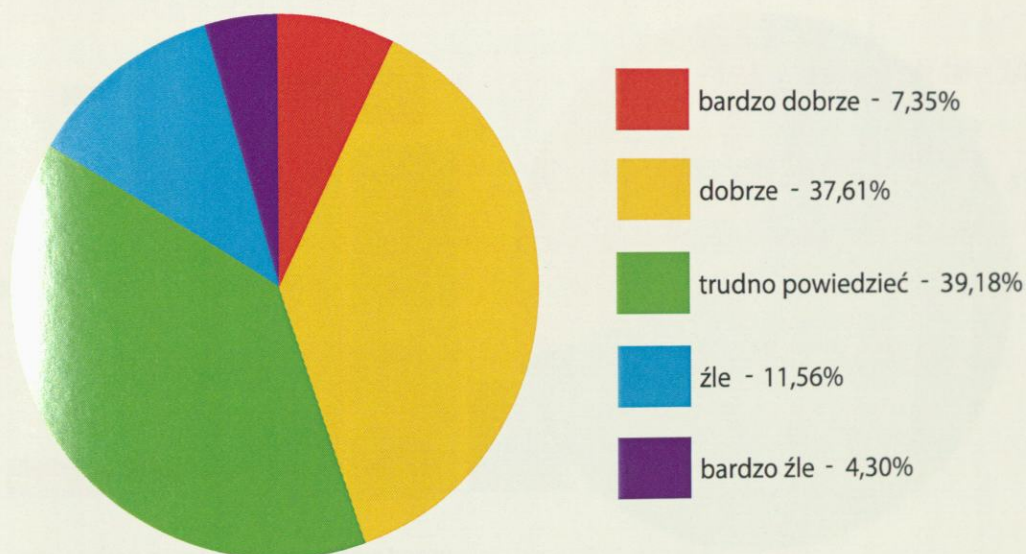
Wykres 14. Odpowiedzi na pytanie 7 z uwzględnieniem powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W punkcie ósmym zapytano: Jak oceniasz działania prywatnych firm (dużych i małych) w powiecie X w kwestii rozwoju gospodarczego całego regionu? Spośród wszystkich pytaných blisko 45% pozytywnie oceniło działania prywatnych firm w sferze rozwoju gospodarczego. Co czwarty pytany nie potrafił sprecyzować swojej opinii, co widać na wykresie 15.

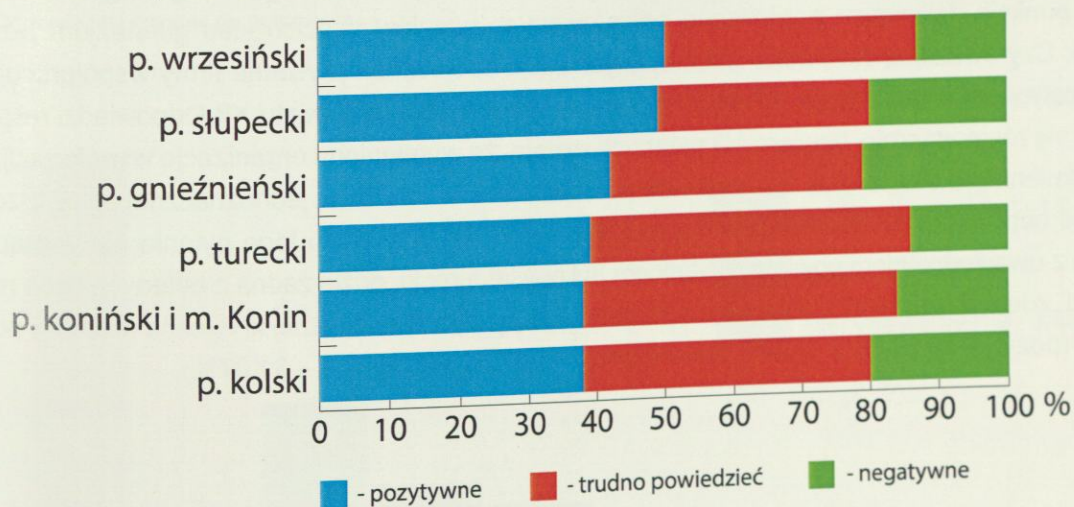
Wykres 15. Odpowiedzi uczniów na pytanie 8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Najkorzystniej spośród wszystkich powiatów oceniono działania prywatnych firm w kwestii rozwoju gospodarczego w powiecie wrzesińskim, najgorzej natomiast uczniowie wypowiedzieli się o działaniach prywatnych przedsiębiorców w powiecie gnieźnieńskim, co ilustruje wykres 16.

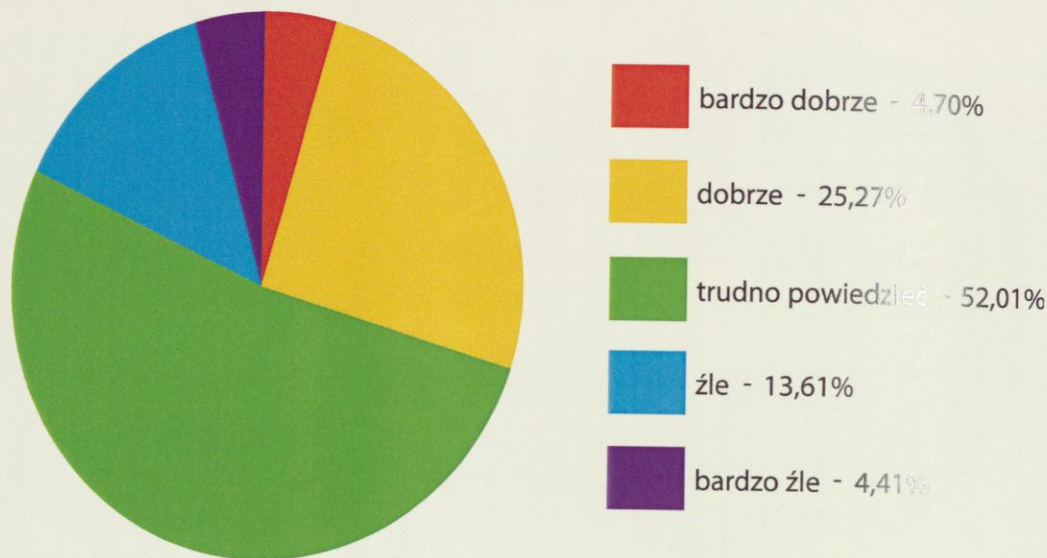
Wykres 16. Odpowiedzi na pytanie 8 z uwzględnieniem powiatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Pytanie dziewiąte brzmiało: Jak oceniasz działania prywatnych firm (dużych i małych) w powiecie X w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego całego regionu? Co trzeci pytany uczeń gimnazjum udzielił odpowiedzi pozytywnej, natomiast ponad połowa osób była niezdecydowana, co obrazuje wykres 17.

Wykres 17. Odpowiedzi uczniów na pytanie 9

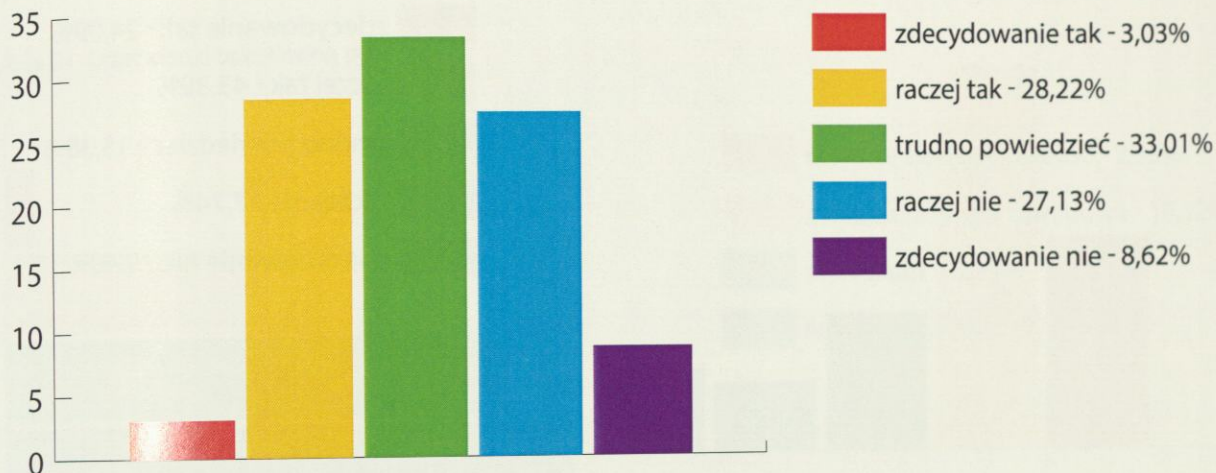
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Warto zaznaczyć, że w przypadku tego pytania nie wystąpiły istotne różnice w odpowiedziach respondentów pochodzących z różnych powiatów. Należy również zauważyć, że w pytaniach od piątego do dziewiątego dominującą odpowiedzią było stwierdzenie „trudno powiedzieć”. Oznacza to, że uczniowie nie dysponują wiedzą na temat zaangażowania władz lokalnych, organizacji społecznych oraz prywatnych firm w działania na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego oraz kulturalnego całego regionu¹².

W punkcie dziesiątym poproszono ankietowanych uczniów trzecich klas gimnazjum o odpowiedź na pytanie: Czy uważasz, że władze lokalne, organizacje społeczne i prywatne firmy współpracują ze sobą na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego całego powiatu X? Odpowiedzi respondentów rozkładają się równomiernie, bowiem 1/3 pytanych uznała, że wymienione organizacje współpracują ze sobą, 1/3 była odmiennego zdania oraz 1/3 respondentów nie miała na ten temat jednoznacznej opinii. Szczegółowe zestawienie odpowiedzi respondentów obrazuje wykres 18. W przypadku tego pytania nie wystąpiły istotne odchylenia z uwzględnieniem powiatu. Wyjątkiem był powiat turecki, gdzie żadna z pytanych osób nie wybrała odpowiedzi „zdecydowanie tak”, a opinie respondentów były wyraźnie bardziej krytyczne aniżeli w pozostałych powiatach (pozytywne 24,56%, trudno powiedzieć – 47,37%, negatywne – 31,07%).

¹² Rzeczą interesującą, być może na inne badania ankietowe wśród młodzieży, byłoby poszukiwanie przyczyn takiego stanu rzeczy. Czy młodzi ludzie nie interesują się w ogóle sferą publiczną i stąd ich brak opinii na temat otaczającej ich rzeczywistości społecznej? Pytanie to w niniejszym badaniu nie zostało postawione.

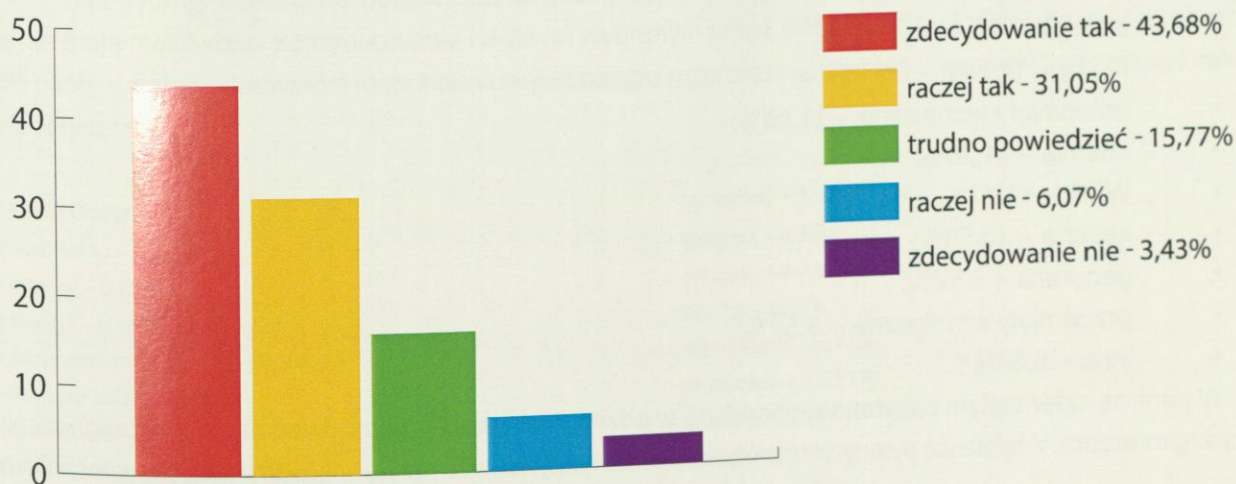
Wykres 18. Odpowiedzi uczniów na pytanie 10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Pytanie jedenaste było bezpośrednio związane z dziesiątym i brzmiało: Czy uważasz, że władze lokalne, organizacje społeczne i prywatne firmy powinny ze sobą współpracować na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego całego powiatu X? Spośród wszystkich pytanych aż 75% uznało, że współpraca wymienionych podmiotów jest jak najbardziej wskazana, co ilustruje wykres 19. W pytaniu nie wystąpiły istotne różnice w odpowiedziach respondentów po uwzględnieniu poszczególnych powiatów.

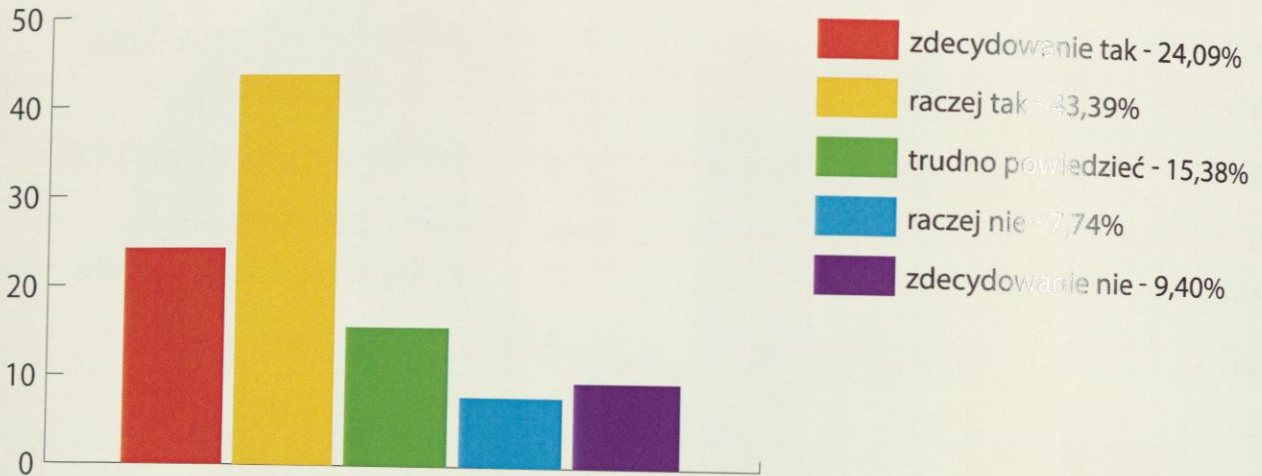
Wykres 19. Odpowiedzi uczniów na pytanie 11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W punkcie dwunastym zapytano młodzież: Czy uważasz, że poziom kształcenia w Twoim gimnazjum pozwoli Ci dostać się do dobrej szkoły średniej, na wybrane studia oraz zdobyć pracę po zakończeniu edukacji? Zdecydowana większość respondentów (2/3) uznała, że poziom kształcenia w ich gimnazjum pozwoli im dostać się do dobrej szkoły średniej, na wybrane studia oraz zdobyć pracę po zakończeniu edukacji. Szczegółowe zestawienie odpowiedzi respondentów ilustruje wykres 20. W tym przypadku również nie wystąpiły żadne istotne różnice w odpowiedziach ankietowanych po uwzględnieniu kryterium powiatu.

Wykres 20. Odpowiedzi uczniów na pytanie 12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W pytaniu trzynastym poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie przedmiotów, które ich zdaniem powinny być dominujące w programie nauczania. Mogli oni wybrać jeden z 12 wskazanych przedmiotów, bądź też wskazać odpowiedź inne i wpisać dowolną treść¹³. Skonstruowany w ten sposób hierarchiczny katalog przedstawia się następująco:

- języki obce – 32,52%;
- matematyka – 24,98%;
- język polski – 19,98%;
- informatyka – 19,49%;
- biologia – 17,43%;
- fizyka – 12,54%;
- przedmioty techniczne – 11,56%;
- chemia – 11,26%;
- WOS – 11,17%;
- historia – 10,58%;
- geografia – 8,52%;
- przedmioty artystyczne – 8,52%;
- inne – 8,33%¹⁴.

W punkcie czternastym zapytano respondentów gdzie zamierzają kontynuować naukę po zakończeniu edukacji w gimnazjum. Większość pytaných uczniów zamierza kontynuować naukę w liceum bądź też w technikum

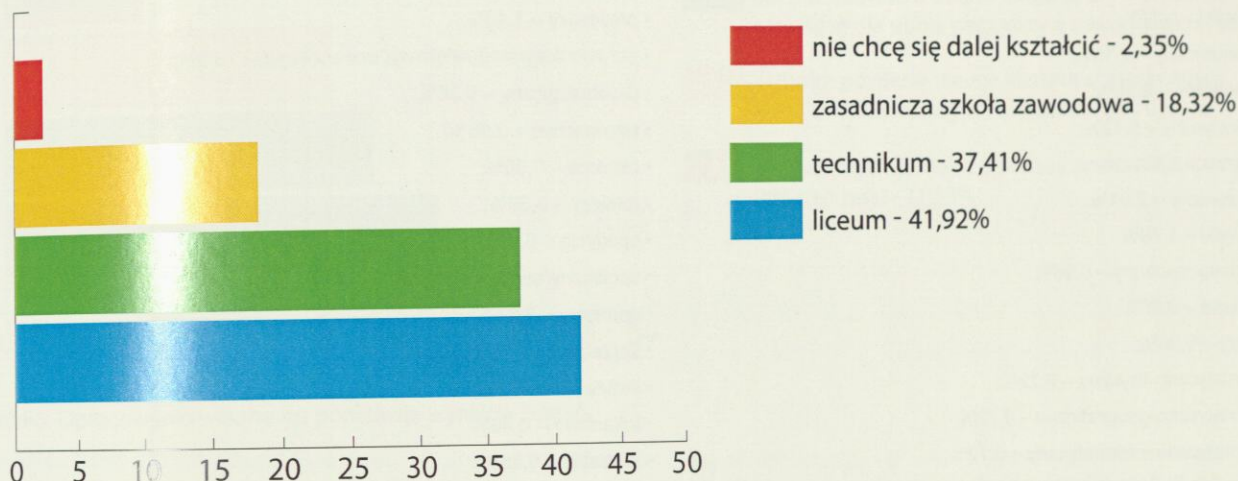
¹³ Należy dodać, że suma wszystkich odpowiedzi nie daje łącznie 100%, bowiem uczniowie mieli możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi. Stąd też wyniku procentowego nie sumuje się.

¹⁴ Wśród kategorii inne najpopularniejszą odpowiedzią były zdecydowanie zajęcia z wychowania fizycznego. Szczegółowy katalog odpowiedzi wskazanych przez respondentów przedstawia się następująco:

- WF – 85,30%;
- muzyka – 5,88%;
- kontakty międzyludzkie – 1,47%;
- nauka o biznesie – 1,47%;
- przedmioty prawne – 1,47%;
- taniec – 1,47%;
- wychowanie do życia w rodzinie – 1,47%;
- zajęcia praktyczne – 1,47%.

(blisko 80%). Co ważne, zaledwie nieco ponad 2% gimnazjalistów uznaje, że nie chce się dalej kształcić. Wyniki odpowiedzi ankietowanych pokazuje wykres 21.

Wykres 21. Odpowiedzi uczniów na pytanie 14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Pytanie piętnaste brzmiało: Czy chciałbyś kontynuować naukę w szkole na danym profilu czy specjalności, a takiej możliwości nie masz w swoim powiecie? Spośród wszystkich pytaných osób 2/3 uznało (66,99%), że ma możliwość kontynuowania kształcenia w swoim regionie. Odmiennego zdania była 1/3 badanych osób (33,01%).

Na pytanie szesnaste odpowiedzieć mieli jedynie Ci uczniowie, którzy w poprzednim pytaniu uznali, że nie mają możliwości kontynuowania nauki na wybranym przez siebie profilu. Z takiej możliwości skorzystało 279 osób. Katalog odpowiedzi respondentów jest bardzo rozproszony, stąd też uszeregowany został w kolejności alfabetycznej:

- administracyjny – 0,72%;
- akademicki – 0,36%;
- aktorski – 0,72%;
- analityk – 0,36%;
- angielsko-matematyczny – 0,72%;
- animator kultury – 0,36%;
- architektura – 1,43%;
- architektura krajobrazu – 0,36%;
- architektura wnętrz – 0,72%;
- architektura-informatyka – 0,36%;
- artystyczny – 1,43%;
- biologiczno-chemiczny – 3,94%;
- biologiczno-chemiczno-matematyczny – 0,36%;
- biologiczno-fizyczny – 0,36%;
- biologiczno-geograficzny – 0,36%;
- biologiczny – 0,72%;
- biotechnik – 0,36%;
- fryzjerski – 2,87%;
- gastronomiczny – 1,43%;
- budowlany – 1,08%;
- cukiernik – 0,36%;
- dekorator wnętrz – 0,36%;
- dietetyk – 0,36%;
- dziennikarski – 0,72%;
- ekonomiczny – 2,51%;
- elektronik – 1,79%;
- elektryk – 1,43%;
- europejski – 0,36%;
- farmacja – 1,43%;
- filmowy/montażowy – 1,08%;
- filologia polska – 0,36%;
- fizjoterapia – 0,36%;
- fizyka – 0,36%;
- fizykoterapia – 0,36%;
- florystyczny – 0,36%;
- fotograficzny – 1,43%;
- muzyczny – 1,08%;
- niemiecko-geograficzny – 0,36%;

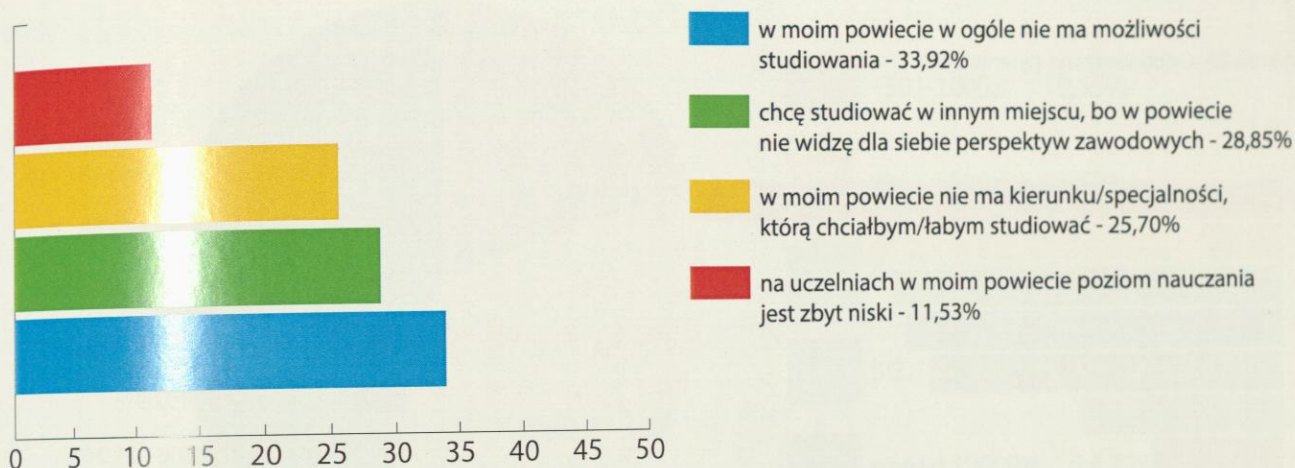
- geodezja – 1,43%;
- geograficzno-językowy – 0,36%;
- grafika komputerowa – 1,08%;
- handlowy – 0,72%;
- historia – 0,72%;
- hotelarski – 0,72%;
- humanistyczny – 2,15%;
- hydrauliczny – 0,36%;
- informatyczny – 5,73%;
- językowy – 1,43%;
- kosmetyczny – 2,51%;
- kucharski – 1,79%;
- kulturowo-medialny – 0,36%;
- kynologia – 0,36%;
- lotniczy – 0,36%;
- matematyczno-fizyczny – 0,72%;
- matematyczno-geograficzny – 0,72%;
- matematyczno-informatyczny – 0,72%;
- matematyczno-przyrodniczy – 0,72%;
- matematyczny – 1,08%;
- mechaniczna – 5,38%;
- mechatroniczna – 1,08%;
- medyczny – 2,87%;
- mundurowy – 0,72%;
- pedagogiczny – 1,43%;
- plastyczny – 1,08%;
- policyjny – 3,58%;
- politechniczny – 1,79%;
- pożarniczy – 0,36%;
- prawniczy – 1,43%;
- przyrodniczy/środowiskowy/ oceanologia – 1,79%;
- psychologiczny – 0,36%;
- ratownictwo – 0,36%;
- reklama – 0,36%;
- rolniczy – 0,36%;
- spedycja – 0,36%;
- społeczny/socjalny – 1,08%;
- sportowy – 2,87%;
- sprzedawca – 1,08%;
- strażacki – 0,72%;
- tokarstwo – 0,36%;
- teatralny – 0,36%;
- weterynaria – 3,58%;
- wojskowy – 6,45%;
- z maturą międzynarodową – 0,72%;
- zarządzanie – 0,36%;
- zoologia – 1,08%.

Warto jednak zauważyć, że wiele z wymienionych profili nauczania jest dostępnych w opisywanych powiatach. Wydaje się więc, że czasem problem nie leży w katalogu proponowanych specjalności, ale raczej w powszechnym dostępie do informacji na ich temat.

W pytaniu siedemnastym poproszono uczniów o opinię, czy zamierzają kontynuować naukę na poziomie wyższym. Największa liczba osób stwierdziła, że zamierza iść na studia do dużego miasta np. Poznania lub Wrocławia (57,69%), prawie co trzeci pytany nie zamierza iść na studia (31,73%), natomiast 10,58% osób chce studiować w obrębie swojego powiatu. W tym przypadku również nie było istotnych różnic, jeśli chodzi o powiat, z którego pochodził respondent.

Pytanie osiemnaste było bezpośrednio związane z wcześniejszym. Jeśli ktoś uznał, że chce iść na studia do dużego miasta, to w tym pytaniu miał możliwość uzasadnić swoją decyzję o opuszczeniu macierzystego powiatu. Z takiej sposobności skorzystały 572 osoby. Dwie najczęściej wybierane odpowiedzi to „w moim powiecie w ogóle nie ma możliwości studiowania” oraz „chcę studiować w innym miejscu, bo w powiecie nie widzę dla siebie perspektyw zawodowych”. Zestawienie opinii uczniów ilustruje wykres 22.

Wykres 22. Odpowiedzi uczniów na pytanie 18

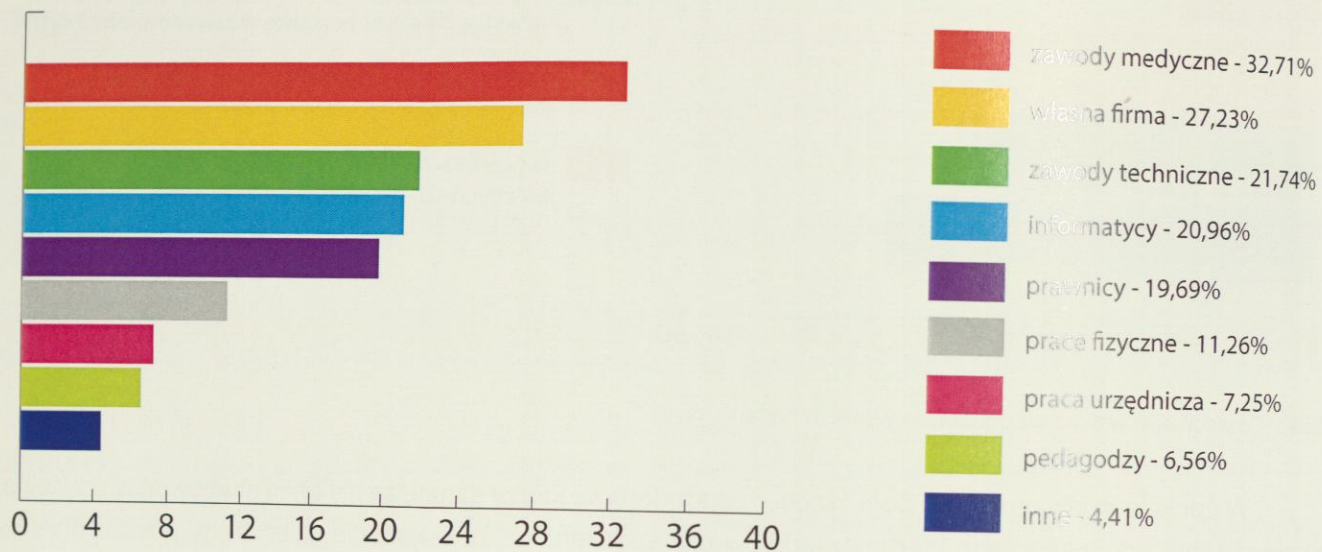
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W punkcie dziewiętnastym poproszono respondentów, którzy uznali, że nie będą studiować w powiecie, bo nie ma tam odpowiedniego kierunku studiów czy specjalności, o wskazanie dziedzin, w jakich chcieliby dalej się kształcić. Z takiej możliwości skorzystało 140 uczniów. Z uwagi na duże rozdrobnienie odpowiedzi przedstawiona poniżej lista została ułożona alfabetycznie:

- Akademia Muzyczna – 2,14%;
- aktorstwo – 1,43%;
- architektura – 3,57%;
- architektura krajobrazu – 0,71%;
- artystyczny – 3,57%;
- astronomia – 0,71%;
- AWF – 3,57%;
- biegły rewident – 0,71%;
- biologia – 0,71%;
- budownictwo – 0,71%;
- chemia – 1,43%;
- dermatologia – 0,71%;
- diagnostyka laboratoryjna – 0,71%;
- dietetyka – 0,71%;
- dziennikarstwo – 0,71%;
- ekonomia – 2,86%;
- filologia – 0,71%;
- mechatronika – 0,71%;
- medycyna – 12,14%;
- oficerski/wojsko/marynarka wojenna – 4,29%;
- pedagogika – 2,86%;
- politechnika – 5,71%;
- politologia – 1,43%;
- pożarnictwo – 0,71%;
- prawo – 6,43%;
- przyroda-kultura – 0,71%;
- filologia angielska – 2,14%;
- filologia germańska – 0,71%;
- fizjoterapia – 0,71%;
- fotografia – 2,14%;
- fryzjerstwo – 0,71%;
- gastronomia – 0,71%;
- geodezja i kartografia – 0,71%;
- grafika komputerowa – 0,71%;
- handel – 0,71%;
- hodowla koni i jeździectwo – 0,71%;
- hotelarstwo – 0,71%;
- humanistyczno-artystyczny – 0,71%;
- informatyka – 6,43%;
- konstrukcja maszyn – 0,71%;
- kosmetologia – 2,14%;
- kryminalistyka – 1,43%;
- logistyka – 1,43%;
- psychologia – 1,43%;
- rachunkowość – 0,71%;
- strażacki – 0,71%;
- turystyka – 0,71%;
- weterynaria – 8,57%;
- Wyższa Szkoła Policji – 0,71%;
- zarządzanie – 0,71%;
- zoologia – 0,71%.

Pytanie dwudzieste brzmiało: Które z wymienionych zawodów według Twojej oceny gwarantować będą za kilka lat zatrudnienie? Wyniki odpowiedzi respondentów pokazuje wykres 23.

Wykres 23. Odpowiedzi na pytanie 20

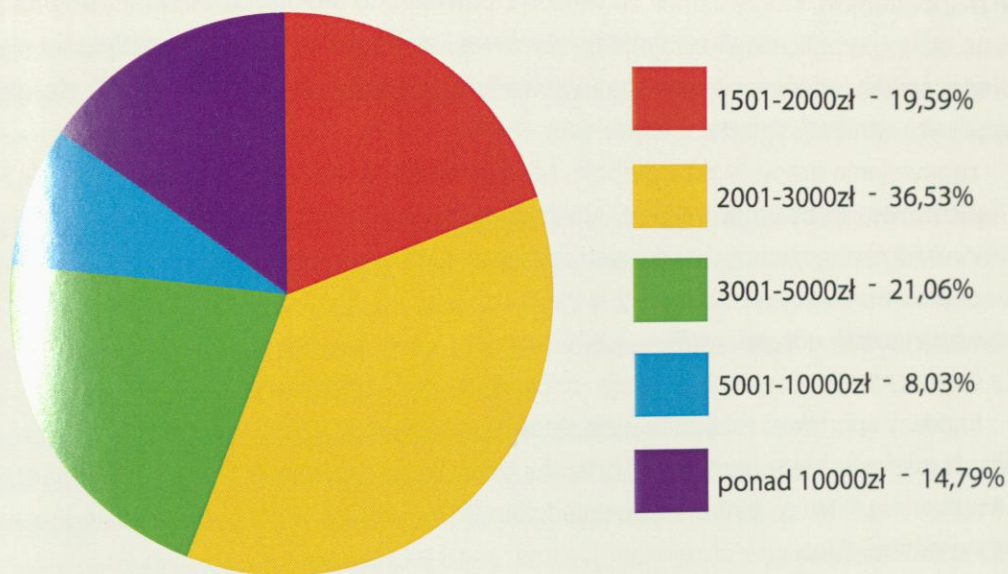
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Jak wynika z powyższego wykresu zawody medyczne oraz własna działalność gospodarcza to te profesje, które zdaniem uczniów szkół gimnazjalnych gwarantować będą zatrudnienie i stały dochód. Wśród innych zawodów wymienionych przez respondentów znalazły się:

- bezpieczeństwo publiczne;
- fotograf;
- językowe/tłumacz;
- komornik;
- logistyka;
- mechanika;
- menager;
- nauczyciel WF;
- policja;
- psycholog;
- służby mundurowe;
- sprzedawca;
- stolarz;
- studio nagrań;
- tancerz;
- wojsko.

Pytanie dwudzieste pierwsze brzmiało: Jakich dochodów otrzymywanych „na rękę” oczekujesz, gdy podejmiesz swoją pierwszą pracę w życiu? Spośród pięciu zaproponowanych przedziałów płacowych największą popularnością cieszył się ten, w którym przyszły zarobek miał się kształtować w przedziale 2 001 – 3 000 zł netto. Jeśliby porównać te oczekiwania ze średnią płacą w badanych powiatach to wydaje się, że jest to oczekiwanie nieco zawyżone, ale mieszczące się w regionalnych realiach. Warto jednak odnotować, że prawie 15% badanych uczniów szkół gimnazjalnych oczekuje zarobków netto w swojej pierwszej pracy powyżej 10 000 zł, co wydaje się być oczekiwaniem nierealnym. Szczegółowe zestawienie odpowiedzi pokazuje wykres 24.

Wykres 24. Odpowiedzi uczniów na pytanie 21

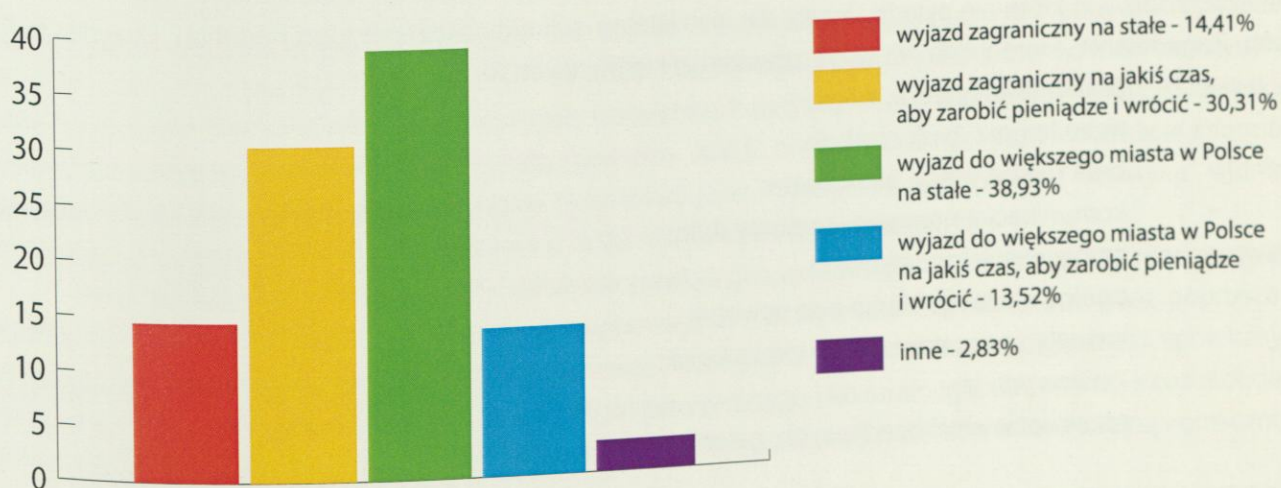

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W punkcie dwudziestym drugim zapytano uczniów: Czy po zakończeniu edukacji zamierzasz zostać w powiecie X na stałe, czy wyjechać w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia? Zdecydowana większość osób, bo aż 66,11% uznała, że wyjedzie z powiatu i analogicznie 33,89% stwierdziła, że zostanie w swoim macierzystym regionie.

W pytaniu dwudziestym trzecim osoby, które we wcześniejszym pytaniu oświadczyły, że zamierzają opuścić teren powiatu miały okazję wskazać o jaki wyjazd chodzi. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było stwierdzenie, że chodzi o wyjazd do większego miasta w Polsce na stałe. Drugim rodzajem wyjazdu, który leży w kręgu zainteresowań uczniów szkół gimnazjalnych, jest wyjazd zagraniczny na jakiś czas w celach zarobkowych, ale jednocześnie z opcją powrotu do ojczyzny¹⁵. Zestawienie odpowiedzi respondentów zawiera wykres 25.

Wykres 25. Odpowiedzi uczniów na pytanie 23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań.

¹⁵ Wśród innych ankietowani uczniowie wymienili: wyjazd za granicę, wyjazd do większego miasta, wyjazd do miejscowości rodzinnej.

Trzy ostatnie pytania merytoryczne miały formułę otwartą. I tak w punkcie dwudziestym czwartym zapytano tych respondentów, którzy uznali, że wyjadą z powiatu, co musiałoby się stać, aby na pewno zostali w powiecie X na stałe i tu realizowali swoje plany życiowe i zawodowe. Z takiej możliwości skorzystało 515 osób. Odpowiedzi zostały uogólnione i skategoryzowane w podobne do siebie zbiory¹⁶. Katalog postulatów sformułowany przez uczniów wygląda następująco:

- zapewnienie pracy, lepsze zarobki, nowe inwestycje, więcej miejsc pracy – 63,50%;
- nic mnie nie zatrzyma, wyjadę, nie zmienię decyzji – 13,98%;
- inne (choroba, zmiana rządu, potrzeba rewolucji, inne mniej realne odpowiedzi) – 7,96%;
- poprawa sytuacji w mieście – 6,41%;
- więcej szkół, uczelni, profili – 4,27%;
- imprezy kulturalne, inne atrakcje, rozwinięcie sieci handlowych – 3,11%;
- imprezy sportowe, rozbudowa obiektów sportowych – 0,77%.

Pytanie dwudzieste piąte brzmiało: Co trzeba zmienić w regionie X, aby był on bardziej atrakcyjny dla ludzi w Twoim wieku? Na to pytanie odpowiedziało 673 uczniów. Postulaty wysuwane przez uczniów przedstawiają się następująco:

- imprezy rozrywkowe, dyskoteki, kluby, kawiarnie, miejsca spotkań młodzieży, baseny, inne atrakcje – 39,97%;
- nowe sieci handlowe, galerie, KFC, McDonald's – 12,78%;
- imprezy i zawody sportowe, rozbudowa stadionów, inne atrakcje sportowe – 9,21%;
- zwiększenie liczby miejsc pracy, walka z bezrobociem, lepsze zarobki – 7,73%;
- dostęp do kultury - biblioteki, kina, teatry, koncerty, festiwale, muzea – 7,28%;
- rozbudowa i polepszenie bazy szkół i uczelni – 4,90%;
- rozwój turystyki i rekreacji – 3,57%;
- wybudować skatepark – 2,97%;
- wszystko zmienić – 2,08%;
- utworzenie tras rowerowych, rozbudowa parków, place zabaw – 1,93%;
- poprawa komunikacji, remont i budowa dróg – 1,93%;
- wszystko jest dobrze, nic nie trzeba zmieniać – 1,19%;
- zmiana władz – 1,04%.

Wreszcie ostatnie pytanie miało charakter fakultatywny. Otóż ankietowani uczniowie mieli możliwość wskazać sprawy, o które nie pytano, a były dla nich istotne z punktu widzenia tego badania? Uczyniło to 51 osób. Zagadnienia, które warto poruszyć zdaniem ankietowanych to:

- brak uniwersytetów, szkół;
- mało imprez, brak atrakcji;
- brak miejsc pracy, bezrobocie;
- komunikacja, naprawa i remonty dróg;
- zmniejszenie podatków;
- ogólne niezadowolenie bez powodu;
- inwestycje sportowe, rozbudowa boisk;
- zmiana władz;
- rozwinięcie sieci handlowych, galerii.

16 Podobnie będzie w przypadku dwóch pozostałych pytań.

Podsumowanie

Tak przedstawiają się zbiorcze wyniki badań ankietowych prowadzonych na potrzeby projektu „Bądź gotowy na zmianę”¹⁷. Odpowiedzi respondentów są dość mocno rozproszone i zróżnicowane przy uwzględnieniu powiatu, z którego pochodzą uczniowie. Niemniej jednak warto dokonać podsumowania przedstawionych opinii.

W pierwszej części ankiety pytano o kwestię oceny sytuacji w powiatach oraz działań na rzecz jej poprawy przez różne podmioty. Ocena możliwości rozwoju gospodarczego danego regionu oceniona została umiarkowanie, bowiem zaledwie 1/3 pytanym uznała, że region dysponuje korzystnymi możliwościami rozwoju. Na podobnym poziomie oceniona została atrakcyjność turystyczna, jednakże w tym przypadku prawie 47% pytanym osób oceniła ją negatywnie. Nieco gorzej oceniono ofertę kulturalną i rozrywkową, w szczególności dla młodych ludzi, bowiem blisko połowa ankietowanych oceniła ją źle.

Pytania od czwartego do dziewiątego dotyczyły oceny działalności władz lokalnych, organizacji społecznych oraz prywatnych przedsiębiorców w sferze rozwoju gospodarczego oraz kulturalnego i rozrywkowego. Jeśli chodzi o działania na rzecz rozwoju gospodarczego, to tutaj doceniono przede wszystkim przedsiębiorców (44,96% odpowiedzi pozytywnych), organizacje społeczne znalazły uznanie u 40,06% ankietowanych, natomiast władze lokalne 30,26%. Jest to niepokojące, bowiem de facto to zadaniem władz lokalnych jest kształtowanie rozwoju, w tym przede wszystkim rozwoju gospodarczego. Organizacje społeczne oraz prywatne firmy pełnią rolę wspomagającą.

Nieco inaczej wygląda sytuacja w przypadku pytań dotyczących działań wskazanych wyżej podmiotów w kwestii rozwoju turystycznego i kulturalnego. Otóż najwięcej ocen pozytywnych uzyskały organizacje społeczne (33,79%), nieco mniej władze lokalne (32,82%), a najmniej prywatne firmy (29,97%). Różnice są jednak niewielkie. To co może niepokoić to fakt, że w pytaniach od piątego do dziewiątego dominującą odpowiedzią było stwierdzenie „trudno powiedzieć”. Przyczyny takiego wyboru dokonanego przez uczniów mogą być dwie. Pierwsza zakłada, że młodzi ludzie nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat otaczającej

ich rzeczywistości społeczno-gospodarczej i w związku z tym nie są w stanie jednoznacznie wyrazić swojej opinii. Druga wynika poniekąd z tej pierwszej i sugeruje, że młodzi ludzie nie interesują się otaczającą ich rzeczywistością, a ich poziom partycypacji w społeczeństwie ogranicza się do niezbędnego minimum.

W pytaniach od pierwszego do ósmego występowały różnice w odpowiedziach ankietowanych uczniów szkół gimnazjalnych. W niemalże wszystkich przypadkach najwyższe noty stawiane były przez uczniów z powiatu wrzesińskiego. Jedynym wyjątkiem od tej reguły była kwestia atrakcyjności turystycznej, gdzie osoby z powiatu gnieźnieńskiego wykazały się większym optymizmem. W kontekście turystyki zaskakuje gdzieś stosunkowo wysoka pozycja powiatu kolskiego. Jest to ciekawe szczególnie w kontekście informacji zawartej na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Kole, gdzie w zakładce „Turystyka” widnieje informacja: „Powiat kolski nie jest obszarem o dużym potencjale turystycznym”¹⁸.

Jako, że działania w partnerstwie w kwestii rozwoju gospodarczego, kulturalnego czy rozrywkowego wydają się być skuteczniejsze od inicjatyw podejmowanych niezależnie przez różne podmioty, poproszono uczniów o wyrażenie opinii na temat dotychczasowej współpracy władz lokalnych, organizacji społecznych i prywatnych firm na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego. Jedynie co trzecia badana osoba ocenia tą współpracę pozytywnie. Tymczasem, gdy zapytano respondentów o ewentualną konieczność

17 W rozważaniach pominięto zupełnie różnicowanie odpowiedzi ze względu na płeć, miejsce zamieszkania, wykształcenie rodziców oraz źródło dochodów, bowiem różnice w odpowiedziach nie były istotne. Znacznie ważniejsze okazały się rozważania dotyczące sytuacji w poszczególnych powiatach.

18 http://www.starostwokolskie.pl/content.php?cms_id=514&lang=pl&p=p1, 7.04.2013 r.

nawiązania współpracy władz lokalnych, organizacji społecznych i prywatnych firm na rzecz rozwoju gospodarczego, turystycznego i kulturalnego, zdecydowana większość (74,73%) uznała, że taka współpraca jest pożądana.

W drugiej części ankiety ciężar pytań przesunął się w kierunku kształcenia i perspektyw zawodowych z tym związanych. Okazuje się, że 2/3 pytanych osób uznało, że poziom kształcenia w gimnazjum jest wystarczający, a perspektywy dostania się do dobrej szkoły średniej, na wybrane studia oraz możliwość zdobycia pracy po zakończeniu edukacji obiecujące. Respondenci dokonali również oceny poszczególnych przedmiotów prowadzonych w szkole wskazując te, które ich zdaniem powinny dominować w programie nauczania w kontekście przyszłego zatrudnienia. Na pierwszym miejscu znalazły się języki obce, matematyka, informatyka czy język polski. Postulat, aby w szkole nauczać więcej matematyki (24,98%) pokazuje, że młodzi ludzie mają świadomość, iż jej dobra znajomość może okazać się ważna w perspektywie dalszej edukacji, a później pracy zawodowej.

Długofalowe plany edukacyjne młodzieży są w dużym stopniu sprecyzowane. Najwięcej osób zamierza kontynuować kształcenie w liceum oraz technikum, a prawie co piąty pytany uczeń wybiera się do zasadniczej szkoły zawodowej. Wśród wszystkich pytanych jedynie 2,35% stwierdziło, że nie chce się dalej uczyć. Zdecydowana większość osób (66,99%) uznała również, że ma możliwość kontynuowania nauki w swoim regionie. Co trzecia pytana osoba uznała, że aby kształcić się w wybranym przez siebie profilu będzie musiała opuścić powiat. Osoby te miały możliwość wskazać wybrane przez siebie profile kształcenia. Lista zaproponowana przez uczniów jest bardzo długa. Należy w tym momencie poczynić dwie uwagi. Po pierwsze część z postulowanych profili kształcenia jest dostępna w macierzystym powiecie danego ucznia, który składa taką propozycję. Oznacza to, że uczniowie nie są dostatecznie poinformowani o możliwościach kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym. Po drugie, jeśli dany profil nie jest proponowany w macierzystym powiecie to okazuje się, że w skali całego subregionu takie możliwości w wielu przypadkach już są.

Jeśli chodzi o plany młodzieży dotyczące kształcenia na poziomie wyższym, to okazuje się, że zaledwie co dziesiąta osoba zamierza podjąć studia w obrębie własnego powiatu, co trzeci uczeń nie zamierza iść na studia, natomiast zdecydowanie najwięcej osób (57,69%) deklaruje chęć podjęcia studiów w którymś z dużych miast, np. w Poznaniu lub we Wrocławiu. Uczniowie motywowali decyzję o wyjeździe na studia albo faktem, że w ich powiecie nie ma w ogóle możliwości studiowania, co w przypadku różnych kierunków studiów może być prawdziwe, albo też zamierzają wyjechać na studia, bo w swoim powiecie nie widzą dla siebie żadnych perspektyw zawodowych. Jednocześnie osoby te mogły wskazać kierunek lub specjalność studiów, którą chcieliby studiować. Również w tym przypadku katalog kierunków zaproponowanych przez uczniów jest bardzo szeroki. Wydaje się mało prawdopodobne, aby władze lokalne i regionalne uczelnie wyższe były w stanie spełnić chociażby część z tych postulatów.

Zapytano też uczniów jakie ich zdaniem profesje gwarantować będą zatrudnienie w przyszłości. Największą popularnością cieszyły się zawody medyczne, prowadzenie własnej działalności gospodarczej, zawody techniczne, informatycy oraz prawnicy. Jednocześnie poproszono respondentów o zadeklarowanie oczekiwanych dochodów w swojej pierwszej pracy po zakończeniu edukacji. Najwięcej osób wyraziło nadzieję, że ich miesięczny zarobek netto będzie się mieścić w przedziale 2 001 – 3 000 zł, co wydaje się być oczekiwaniem racjonalnym z uwagi na sytuację w regionie i średni poziom zarobków. Znaleźli się jednak i tacy (14,79%), którzy oczekują ponad 10 000 zł brutto miesięcznie.

Ankietowanych poproszono również o złożenie deklaracji, czy po zakończeniu edukacji zamierzają zostać w swoim powiecie, czy też chcą wyjechać w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia. Okazało się, że 2/3 pytanych osób zamierza wyjechać z powiatu. W ich przypadku chodzi przede wszystkim o wyjazd na stałe do większego miasta w Polsce oraz wyjazd zagraniczny na jakiś czas, aby zarobić

pieniądze i wrócić do kraju. Do osób deklarujących chęć opuszczenia powiatu skierowano pytanie, co musiałoby się stać, aby zostali oni w swoim regionie i tutaj realizowali swoje plany życiowe i zawodowe. Analiza odpowiedzi uczniów nie pozostawia wątpliwości, że tym warunkiem byłoby zapewnienie pracy, lepsze zarobki oraz nowe inwestycje. Warto też podkreślić, że 13,98% osób, które udzieliły odpowiedzi uznało, że nic ich nie zatrzyma i nie zmienią oni decyzji.

Młodzież poproszono również o wskazanie potencjalnych zmian w regionie, aby stał się on atrakcyjniejszy dla ludzi w ich wieku. Ankietowani wskazali przede wszystkim imprezy rozrywkowe, dyskoteki, kluby, kawiarnie, miejsca spotkań młodzieży, baseny oraz inne atrakcje. Wskazali także potrzebę powstawania nowych sieci handlowych, galerii, KFC czy McDonald's. Ważne były dla nich również imprezy i zawody sportowe, rozbudowa stadionów, inne atrakcje sportowe, zwiększenie liczby miejsc pracy, walka z bezrobociem, lepsze zarobki oraz dostęp do kultury - bibliotek, kin, teatrów, koncertów, festiwali. Ankietowani mogli również wskazać obszary, o które w badaniu nie pytano, a można byłoby to uczynić. Te obszary pokrywają się z postulatami wskazanymi powyżej.

Przedstawione wyniki badań ankietowych pokazują jaki jest pogląd młodzieży gimnazjalnej na sytuację społeczno-gospodarczą regionu. Ocenili oni również system kształcenia i perspektywy zawodowe. Młodzi ludzie dokonali analizy otaczającej ich rzeczywistości z punktu widzenia ich życiowych interesów. Wydaje się, że edukacja w sferze obywatelskiej jest ważnym zadaniem, jakie stoi zarówno przed władzami lokalnymi, jak również przed organizacjami społecznymi i prywatnymi firmami. Kooperacja wymienionych podmiotów w sferze edukacji może przynieść same korzyści i doprowadzić do wzrostu identyfikacji młodych ludzi z regionem, z którego pochodzą oraz zachęcić ich do pozostania w rodzinnej miejscowości na stałe. Jest to warunek konieczny dla rozwoju omawianego regionu.